

Aletta Jacobs

Hallo, dit is Een Beetje Nederlands. In deze aflevering ga ik het hebben over Aletta Jacobs. Als je de tekst wil meelesen kan dat op de website van de podcast, www.eenbeetjenederlands.nl. Ook als je vragen of opmerkingen hebt over deze aflevering, kan je ze naar mij sturen op de website. In de shownotes staat een link naar de website. Nu, door met de podcast.

Ik ga het hebben over Aletta Jacobs. Aletta Jacobs is beroemd in Nederland omdat ze heeft gevochten voor de rechten voor vrouwen in de 19de eeuw. Toen Aletta leefde, hadden mannen meer rechten dan vrouwen. Vrouwen mochten bijvoorbeeld niet stemmen of naar de universiteit. Aletta vond het belangrijk dat daar verandering in zou komen. Hiermee heeft ze Nederland veranderd en ze is een voorbeeld voor veel mensen. Daarom is het goed om meer over haar te weten!

Aletta Jacobs is meer dan 160 jaar geleden geboren, in 1854. Ze is geboren in een klein dorpje in de provincie Groningen. Haar vader was dokter en ze groeide op in een gezin met 11 kinderen. Toen Aletta jong was wilde ze heel graag net zoals haar vader dokter worden. Om dat beroep te kunnen doen moest je naar de universiteit om medicijnen te studeren. Maar dat kon niet.

In de tijd waarin Aletta leefde was het nog niet normaal dat vrouwen gingen studeren. De meeste vrouwen trouwden op jonge leeftijd, kregen veel kinderen en moesten het huishouden doen. Het huishouden zijn taken als schoonmaken, koken en voor de kinderen zorgen.

Mannen hadden rond de tijd van de Franse Revolutie al meer rechten gekregen. De macht van de adel en van de kerk werd steeds minder en mensen kregen meer vrijheden. Dit zie je terug in de beroemde Franse slogan "*liberté, égalité, fraternité*": Vrijheid,

gelijkheid, broederschap. Maar voor vrouwen veranderde er weinig en ze kregen geen nieuwe rechten.

Meisjes gingen aan het eind van de 19e eeuw wel naar de basisschool en daarna naar de middelbare school, maar verder studeren was niet toegestaan. In arme gezinnen werkte de vrouw vaak wel, om rond te komen. Rondkomen betekent genoeg geld verdienen om te kunnen leven. Bij erg arme gezinnen moesten zelfs ook de kinderen werken. In die tijd was er nog geen bijstand vanuit de overheid voor arme gezinnen, dus iedereen moest zijn steentje bijdragen.

Vrouwen werkten vaak totdat ze gingen trouwen, daarna werden ze ontslagen. Mijn eigen oma heeft nog meegemaakt dat ze werd ontslagen toen ze trouwde met mijn opa. Er werd in die tijd verwacht dat de man genoeg geld zou verdienen om het gezin te onderhouden. Pas in 1955 werd het automatisch ontslag bij huwelijk uit de wet gehaald. Dat is nog maar 66 jaar geleden!

Terug naar Aletta Jacobs. Aletta Jacobs wilde zo graag geneeskunde studeren dat ze een brief stuurde naar de minister in die tijd, die heette Thorbecke. Thorbecke is zelf ook erg bekend in Nederland, vooral omdat hij de Nederlandse grondwet heeft geschreven. Maar dat is voor een andere aflevering!

In haar brief aan Thorbecke vroeg Aletta of ze een uitzondering mocht krijgen op de regels, zodat ze toch kon studeren. Die uitzondering kreeg ze, vlak voor de dood van Thorbecke. Door zijn goedkeuring kon ze bij de Universiteit van Groningen lessen geneeskunde gaan volgen.

Mensen waren wel bang dat de aanwezigheid van een vrouw bij de lessen de jongemannen zou afleiden. Daarom heeft Aletta speciaal een jurk gemaakt die niet opvalt. Zo simpel mogelijk, zonder te veel vorm. Want anders zouden misschien de jongens te veel afgeleid worden!

Het was voor Aletta niet makkelijk op de universiteit, ze werd gepest en als vrouw niet serieus genomen. Maar ze gaf niet op. Uiteindelijk heeft ze haar studie toch afgerond. Aletta werd de eerste vrouw die een diploma aan de universiteit behaald heeft. Ook werd ze toen de eerste vrouwelijke dokter in Nederland. Dankzij haar werd het ook voor andere vrouwen mogelijk om te gaan studeren.

Aletta Jacobs zelf ging in Amsterdam werken als huisarts. Ze hielp daar veel arme vrouwen en prostituees. Prostituees zijn mensen die geld verdienen met seks. In de tijd waarin Aletta Jacobs leefde gebruikten weinig mensen condooms en andere voorbehoedsmiddelen. Hierdoor werden veel vrouwen ieder jaar zwanger, kind na kind. Dat was natuurlijk erg zwaar is voor de vrouw.

Jacobs ging een nieuw voorbehoedsmiddel uitproberen bij arme vrouwen, het zogenaamde pessarium. Voor de arme vrouwen was dit erg belangrijk. Op deze manier waren ze niet meer de hele tijd zwanger. Hierdoor konden ze meer werken en hun positie in de maatschappij verbeteren. Ook zouden kleinere gezinnen er voor zorgen dat de kinderen meer aandacht zouden krijgen. Dit waren vernieuwende gedachten in die tijd.

Toen ze werkte als arts heeft ze een tijd in Londen gewoond. Daar heeft ze gewerkt in een ziekenhuis. Ze kwam in contact met een groep vrouwelijke artsen en activisten die in Engeland streden voor het kiesrecht voor vrouwen, het recht om te mogen stemmen bij verkiezingen. In Engeland waren er al een langere tijd activistische groepen bezig om te lobbyen voor meer rechten voor vrouwen. Aletta Jacobs werd hierdoor geïnspireerd om ook in Nederland te gaan vechten voor vrouwenrechten.

In de Nederlandse wet stond in die tijd niet zwart op wit dat vrouwen niet mochten stemmen bij verkiezingen. Zwart op wit betekent duidelijk, expliciet. Als je Nederlands burger was en belasting betaalde, mocht je volgens de wet stemmen. Jacobs was

arts en betaalde daarom belasting, dus ze vond dat ze het recht had om te stemmen. In de wet stond namelijk niet dat dat niet zo was! Maar daar was niet iedereen het mee eens. Aletta Jacobs wilde stemmen bij de verkiezingen van de gemeente Amsterdam, maar die wilden dat niet toestaan. Het kwam voor de rechter maar ook die gaf haar geen gelijk. Zelfs de Hoge Raad weigerde haar te laten stemmen. De Hoge Raad zijn de belangrijkste rechters in Nederland, vergelijkbaar met het Supreme Court in Amerika. De rechters zeiden dat de wet anders uitgelegd moest worden. Het stond er niet zo in, maar volgens de rechters werd er bedoeld dat mannen mochten stemmen, en vrouwen niet. Een jaar later werd de wet aangepast, toen stond er wel duidelijk in dat alleen maar mannen mochten stemmen.

Niet veel later stopte Jacobs met haar werk als huisarts om zich volledig in te zetten voor vrouwenrechten, vooral het kiesrecht voor vrouwen.

Ze werd voorzitter van de zogenaamde "Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht". Zoals de naam al zegt is het doel van deze organisatie was om er voor te zorgen dat vrouwen het recht krijgen om te stemmen.

Niet iedereen vond dat vrouwen het recht mochten hebben om te kunnen stemmen. Sommige mensen vonden dat bepaalde onderwerpen, zoals politiek, typisch bij mannen hoorden en niet bij vrouwen. Deze mensen, zowel mannen als vrouwen, vonden het onnatuurlijk als vrouwen zouden mogen stemmen.

Een ander belangrijk argument tegen stemrecht voor vrouwen was het gevaar op conflicten in gezinnen. Wat zou er gebeuren als de man op de ene partij stemt en de vrouw op de andere? Zou dat geen ruzie geven thuis? Als de man nou gewoon het stemmen doet, kan er ook geen conflict ontstaan. Probleem opgelost!

In dezelfde tijd, rond de Eerste Wereldoorlog, waren er in veel landen organisaties die voor vrouwenrechten streden. Steeds meer mensen sloten zich bij hun aan om te vechten voor gelijke rechten.

Vooral in Engeland zijn de Suffragettes beroemd door hun protesten, die soms ook gewelddadig waren. Dat soort acties door vrouwen waren in die tijd helemaal niet normaal en kregen veel aandacht in de media.

Aletta Jacobs kende sommige van de belangrijke mensen uit Engeland en kon contact maken. Ze zorgde voor wereldwijde samenwerkingen om kennis en informatie uit te wisselen. Het heeft veel werk en inspanning gekost maar uiteindelijk was er succes. In 1919 werd het voor vrouwen in Nederland toegestaan om te stemmen bij verkiezingen.

Rond die tijd na de Eerste Wereldoorlog kregen ook veel andere Westerse landen stemrecht voor vrouwen. Deze periode wordt de eerste feministische golf genoemd. In veel landen werd er gestreden voor toegang tot onderwijs voor vrouwen, vrouwenstemrecht en recht op betaald werk. En vaak met succes, de positie van de vrouw verbeterde.

In de jaren 60, 70 en 80 ontstond de zogenaamde tweede feministische golf. Vrouwen mochten studeren en werken, maar mannen en vrouwen waren nog steeds niet gelijk. Vrouwen hadden op de arbeidsmarkt nog steeds niet dezelfde kansen als mannen. Vrouwen verdienden ook nog vaak veel minder geld dan mannen voor hetzelfde werk.

Een beroemde slogan uit de tweede golf is 'baas in eigen buik'. Vrouwen wilden meer beslissingen kunnen nemen over hun eigen lichaam. Bijvoorbeeld door legale abortus en door de pil. De pil is een voorbehoedsmiddel die er voor zorgt dat je niet zwanger kan worden.

Aletta Jacobs heeft een enorme invloed gehad op de emancipatie van vrouwen in Nederland. Als eerste vrouwelijke student en arts zorgde ze ook voor betere kansen voor andere vrouwen. Daarnaast heeft ze veel werk gedaan voor het kiesrecht voor vrouwen. Dat heeft ze natuurlijk niet in haar eentje gedaan, maar ze heeft wel een

grote invloed gehad op de samenleving. Op 17 maart zijn er weer verkiezingen in Nederland. Een goed moment om stil te staan bij alles dat Aletta Jacobs voor ons heeft gedaan.

Bedankt voor het luisteren naar deze aflevering van Een Beetje Nederlands. Als je vragen of opmerkingen hebt over deze aflevering, dan hoor ik graag van je! In de shownotes staat de link naar de website. Er is nog veel meer te lezen over Aletta Jacobs, als je daarin geïnteresseerd bent moet je ook even kijken op de website. Ik zet daar links neer naar meer informatie.

Ik hoop dat je een beetje Nederlands geleerd hebt, en tot de volgende keer!